

Prima instanță: Curtea de Apel Comrat (jud. A. Mironov, L. Caraianu, D. Fujenço)

Î N C H E I E R E

10 mai 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Mariana Pitic
Aliona Miron

examinând admisibilitatea recursurilor depuse de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei și Cimpoeș Serghei,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Cimpoeș Serghei, candidatul la funcția de Guvernator (Bașkan) al Găgăuziei la alegerile din 30 aprilie 2023, împotriva Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei cu privire la anularea actelor administrative individuale defavorabile, obligarea înregistrării în calitate de candidat independent la funcția electivă și obligarea prezentării informației,

împotriva hotărârii din 29 martie 2023 a Curții de Apel Comrat, prin care a fost admisă parțial contestația depusă de către Cimpoeș Serghei,

c o n s t a t ă :

La 27 martie 2023, Cimpoeș Serghei, în calitate de candidat la funcția de Guvernator (Bașkan) al Găgăuziei la alegerile din 30 aprilie 2023, s-a adresat la Curtea de Apel Comrat cu cerere de chemare în judecată împotriva Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei, solicitând anularea hotărârii nr.105/2 (483) din 24 martie 2023, prin care i s-a refuzat înregistrarea candidaturii sale în calitate de candidat independent la funcția de Guvernator (Bașkan) al Găgăuziei la alegerile din 30 aprilie 2023; obligarea înregistrării candidaturii sale în calitate de candidat independent la funcția de Guvernator (Bașkan) Găgăuziei la alegerile din 30 aprilie 2023, cu emiterea unei hotărâri în acest sens; anularea hotărârii nr.105/1(482) din 24 martie 2023 a Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei, prin care i s-a refuzat prezentarea copiilor de pe listele de subscripție de susținere a candidaturii sale în calitate de candidat independent la funcția de Guvernator (Bașkan) al UTA Găgăuzia la campania electorală din anul 2023, cu obligarea Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei să-i prezinte copiile autentificate de pe toate listele de subscripție de susținere a candidaturii sale în calitate de candidat independent la funcția de Guvernator (Bașkan) al UTA Găgăuzia la campania electorală din anul 2023.

În susținerea acțiunii reclamantul a indicat că, este cetățean al Republicii

Moldova, locuitor al UTA Găgăuzia, nefiind limitat în drepturile politice.

La 20 martie 2023 a depus la Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei cerere pentru înregistrarea lui în calitate de candidat independent la funcția de Guvernator (Bașkan) al UTA Găgăuzia la alegerile din 30 aprilie 2023, asigurându-se de susținerea a 1865 de alegători, care sunt, la fel, locuitorii UTA Găgăuzia.

La 25 martie 2023 a recepționat copia hotărârii de refuz nr.105/2 (483) din 24 martie 2023 a Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei în prezentarea listelor de subscripție în susținerea candidaturii sale în calitate de candidat independent la funcția de Guvernator (Bașkan) al UTA Găgăuzia la campania electorală din anul 2023.

Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei a motivat hotărârea de refuz precum că, dintre cele de 1865 de semnături de pe listele de subscripție, 1005 de semnături au fost recunoscute ca fiind nevalabile, drept consecință fiindu-i refuzată înscrierea în calitate de candidat independent la funcția de Guvernator (Bașkan) al UTA Găgăuzia la campania electorală din anul 2023, din motiv că numărul necesar de semnături pentru înregistrare, nu era suficient.

Reclamantul consideră că, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei nu a justificat necesitatea anulării semnăturilor din listele de subscripție pe care le-a prezentat, or, legislația prevede că acestea pot fi anulate doar în cazul când se depistează că acestea au fost falsificate sau sunt repetate.

Mai mult, toate listele de subscripție prezentate de către el conțin datele de contact ale semnatarilor după cum prevede art.42 din Codul electoral al Găgăuziei, iar Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei când le-a primit nu a depistat divergențe dintre datele indicate și datele din Registrul electoral.

La fel, fiecare pagină a listelor a fost autentificată de către autoritățile executive ale fiecărei din cele 11 localități în care au fost colectate semnăturile, nefiind depistate contradicții.

Cu toate acestea, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei, având dovada verificării de către primăriile locale a datelor specificate, a ignorat lipsa omisiunilor în rubrica „*domiciliu*” a semnatarilor.

Întrucât semnatarul acestei liste își asumă responsabilitatea pentru faptul, că locuiește în localitatea respectivă din UTA, aceeași responsabilitate își asumă și primăria la momentul verificării acestei liste și punerii semnăturii.

Prin urmare, în condițiile în care Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei nu a constatat divergențe în liste, lipsind neclarități privitor la domiciliul semnatarilor, ultima nu era în drept să-i refuze înregistrarea lui în calitate de candidat independent la funcția de Guvernator (Bașkan) al UTA Găgăuzia la alegerile din 30 aprilie 2023.

În viziunea reclamantului este ilegală hotărârea Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei de refuz de înregistrare a candidaturii sale în calitate de candidat independent la funcția de Guvernator (Bașkan) al UTA Găgăuzia la alegerile din 30 aprilie 2023, deoarece contravine legii și reprezintă o încălcare a legitimității alegerilor pentru funcția de Guvernator (Bașkan) al UTA Găgăuzia.

În viziunea lui Cimpoș Serghei faptul că, a fost exclus ilegal din listele de subscripție mai mult de 1000 de semnături ai alegătorilor, reprezintă o încălcare gravă a dreptului la vot, întrucât Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei a fost creată și funcționează anume pentru a proteja și de a asigura eficiența drepturilor, iar excluderea ca fiind nevalabile voturile a peste 1000 de alegători, reprezintă o încălcare

a legislației electorale, fapt inadmisibil într-un stat de drept.

Cu privire la pretenția privind anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale UTA Găgăuzia nr.105/2 (483) din 24 martie 2023, reclamantul a indicat că, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei a respins cererea sa din 24 martie 2023, prin care a solicitat prezentarea listelor de subscripție întru susținerea candidaturii sale în calitate de candidat independent la funcția de Guvernator (Başkan) al UTA Găgăuzia în campania electorală din 2023.

Cimpoieș Serghei consideră că actul administrativ enunțat contravine legislației în vigoare, deoarece nicio normă de drept nu interzice prezentarea copiilor de pe listele de subscripție întru susținerea candidaturii sale.

Este eronată concluzia Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei precum că, lipsește consimțământul subiecților datelor cu caracter personal indicați în liste, or, chiar din momentul în care semnatarii și-au introdus datele sale personale în listele de subscripție, ei și-au exprimat acordul benevol (tacit) pentru prelucrarea datelor sale personale în scopurile pentru care au fost completate aceste liste (campania electorală pentru funcția de Guvernator (Başkan) al UTA Găgăuzia la alegerile din anul 2023).

Pentru realizarea interesului său legitim, susținut de cei 1865 de alegători care au semnat listele de subscripție, în vederea protejării drepturilor sale în calitate de candidat independent, precum și a drepturilor semnatarilor în calitate de alegători, este motivată prin prezentarea copiilor de pe aceste liste, iar referirea Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei la prevederile art.5 alin.(5) lit.e) din Legea nr.133 din 08.07.2011, este eronată și ilegală.

În contextul enunțat, Cimpoieș Serghei a solicitat admiterea acțiunii în sensul formulat.

Prin hotărârea din 29 martie 2023 a Curții de Apel Comrat a fost admisă parțial acțiunea depusă de către Cimpoieș Serghei. A fost anulată hotărârea Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei nr.105/2 (483) din 24 martie 2023 de refuz în înregistrarea lui Cimpoieș Serghei în calitate de candidat independent la funcția de Guvernator (Başkan) al Găgăuziei la alegerile din 30 aprilie 2023. În rest, acțiunea depusă de Cimpoieș Serghei a fost respinsă ca neîntemeiate.

La 30 martie 2023, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei a depus recurs preventiv împotriva hotărârii din 29 martie 2023 a Curții de Apel Comrat, solicitând casarea acesteia, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii depuse de Cimpoieș Serghei.

La 31 martie 2023, Cimpoieș Serghei a depus recurs preventiv împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea parțială a acesteia, în partea acțiunii respinse, cu emiterea în această parte a unei hotărâri noi de admitere integrală a acțiunii sale.

La 03 aprilie 2023, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei a depus cerere, solicitând retragerea cererii de recurs depuse la 30 martie 2023 împotriva hotărârii din 29 martie 2023 a Curții de Apel Comrat.

Examinând cererile de recurs, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a înceta procedura de recurs intentată la cererea de recurs depusă de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei, iar cererea de recurs depusă de Cimpoieș Serghei de a o declara inadmisibilă, din motivele ce succed.

Cu privire la recursul depus de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze următoarele.

Potrivit art.43 din Codul administrativ, examinarea judiciară a cauzelor de contencios administrativ se desfășoară în baza principiului contradictorialității și al egalității în drepturi procedurale a participanților la proces.

Totodată, potrivit art.244 alin.(1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel *pot fi* contestate cu recurs.

Din norma data de drept rezultă că, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecătii, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

Din sintagma „pot fi” prevăzută în dispozițiile art.244 alin.(1) din Codul administrativ reiese dreptul discreționar al participanților la proces de-ași exercita dreptul atât de a depune recursul, cât și de a-l retrage.

Din actele cauzei rezultă că, la 30 martie 2023, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei a depus recurs preventiv (nemotivat) împotriva hotărârii din 29 martie 2023 a Curții de Apel Comrat, solicitând casarea acesteia, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii depuse de Cimpoeș Serghei.

Ulterior, la 03 aprilie 2023, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei a depus cerere, prin care a solicitat retragerea recursului său din 30 martie 2023, fapt ce atestă că recurenta a renunțat la cererea de recurs, și prin urmare, la caz, lipsește obiectul de examinare a cauzei în ordine de recurs.

Reținând principiul disponibilității în drepturile procedurale ale participanților la proces, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia despre necesitatea încetării procedurii de recurs intentată la recursul depus de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei împotriva hotărârii din 29 martie 2023 a Curții de Apel Comrat.

Cât privește recursul depus de Cimpoeș Serghei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele aspecte.

Conform art.244 alin.(1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Potrivit art.245 alin.(1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

În același timp, Completul remarcă că, în speță, se contestă hotărârile Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei emise în perioada electorală la alegerile

Guvernatorului (Bașcanului) Găgăuziei din 30 aprilie 2023, în baza Codului electoral nr.60-XXVII/V din 31 iulie 2015 al UTA Găgăuzia.

Astfel, la caz, sunt aplicabile prevederile art.5 alin.(3) din Legea cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017 în raport cu cele prevăzute de art.2 alin.(2) din Codul administrativ, potrivit cărora, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate *prin norme legislative speciale derogatorii* de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

Deci, normele legislative speciale derogatorii se referă inclusiv și la termenul de depunere a recursului împotriva hotărârii judecătorești, adică cele prevăzute de Codul electoral al UTA Găgăuzia, care față de Codul administrativ, sunt norme juridice speciale.

Subsecvent, ține de remarcat că, potrivit art.1 din Codul electoral al RM, prin noțiunea de *alegeri regionale* se înțelege – alegeri organizate în unitatea teritorială autonomă Găgăuzia pentru funcția de Guvernator (Bașcan) al Găgăuziei, pentru Adunarea Populară a Găgăuziei, precum și referendumurile pe probleme care, conform Legii nr.344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), *țin de competența Găgăuziei*.

Astfel, conform art.69 alin.(8) din Codul electoral al UTA Găgăuzia, hotărârea instanței de judecată poate fi contestată în termen de *3 zile de la pronunțare*.

Potrivit art.246 alin.(1) și (2) lit.e) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere. Recursul se declară inadmisibil în special când motivarea recursului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art.245 alin.(2).

Totodată, regulile generale ce țin de calcularea termenelor în materie de contencios administrativ sunt reglementate prin prisma art.195 din Codul administrativ potrivit cărora procedura acțiunii în contencios administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

În conformitate cu art.110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Conform art.111 alin.(1)-(4) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească. Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului. Dacă începutul curgerii termenului se determină prin începutul unei zile, această zi se include în termen.

Potrivit art.113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de

procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Pornind de la prevederile legale menționate supra, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ menționează că termenele procedurale stabilesc regimul optim pentru realizarea justiției, fiind o modalitate de ordonare a realizării acțiunilor procedurale și fortificarea securității raporturilor juridice. Exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, căror li se subsumează și instituirea unor termene, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

Potrivit art.223 din Codul administrativ, hotărârile și alte acte de dispoziție prin care se stabilesc termene, precum și numirea ședințelor și citațiile se notifică participanților la proces conform art.96–114.

Conform art.96 alin.(1) din Codul administrativ, notificările și comunicările către participanții la procedura administrativă se realizează în orice formă de comunicare adecvată, rapidă și eficientă din punctul de vedere al costurilor. Comunicarea prin mijloace electronice are prioritate dacă este adecvată obiectului comunicării și acceptată de participantul la procedură.

Potrivit art.97 alin.(3) din Codul administrativ, autoritatea publică poate alege între următoarele forme de notificare: a) notificare prin act de recunoaștere a recepționării; b) notificare prin poștă cu act de notificare; c) notificare prin poștă cu scrisoare recomandată; d) notificare prin poștă electronică sau prin mijloace electronice de comunicație dedicate.

Potrivit art.114 din Codul administrativ, dacă o notificare a înscrisului, care îndeplinește condițiile de formă, nu poate fi probată sau dacă înscrisul a ajuns cu încălcarea prevederilor obligatorii de notificare, atunci acesta se consideră notificat din momentul în care într-adevăr a ajuns la persoana care urma să fie notificată.

Din actele cauzei rezultă că, la 29 martie 2023 Curtea de Apel Comrat a pronunțat, în ședință publică, dispozitivul hotărârii și tot în aceeași zi, recurentului Cimpoieș Serghei i-a fost notificată copia dispozitivului hotărârii, contra semnătură, fapt ce se confirmă prin recipisa anexată la actele cauzei (f.d.134).

La 31 martie 2023, Cimpoieș Serghei a depus doar recurs preventiv (nemotivat) împotriva hotărârii primei instanțe. Suplimentar, recurentul a indicat că motivele de fapt și de drept, pe care se întemeiază recursul, le-a va prezenta ulterior după ce îi va fi notificată hotărârea integrală a primei instanțe (f.d.177).

La aceeași dată - 31 martie 2023, Curtea de Apel Comrat i-a notificat lui Cimpoieș Serghei copia hotărârii integrale din 29 martie 2023, fapt ce se confirmă prin semnătura ultimului aplicată pe scrisoarea de însoțire a actului judecătoresc atașată la materialele dosarului (f.d.148).

Cele menționate supra, denotă că termenul prevăzut la art. 69 alin.(8) din Codul electoral al UTA Găgăuzia coroborat la prevederile art.245 alin.(2) din Codul administrativ, pentru prezentarea motivării recursului, a început să curgă din 01 aprilie 2023, ziua imediat următoare de la data notificării lui Cimpoieș Serghei a hotărârii integrale din 29 martie 2023 a Curții de Apel Comrat, care a expirat la data de *03 aprilie 2023 (luni)* inclusiv.

În pofida celor enunțate, Cimpoieș Serghei nu s-a conformat prevederilor legale și nu a prezentat motivarea recursului în termenul legal prevăzut la art.69 alin.(8) din Codul electoral al UTA Găgăuzia coroborat la prevederile art.245 alin.(2) din Codul administrativ. Or, fiind cel interesat de soluționarea cauzei în ordine de recurs, recurentul Cimpoieș Serghei trebuia să întreprindă măsurile necesare de a-și proteja dreptul de acces la instanță după cum sugerează și jurisprudența CEDO, prin efectuarea actului de procedură și anume, prezentarea motivării recursului, până la expirarea termenului legal.

Drept consecință, intervenind aplicarea sancțiunii procedurale prevăzută la art.246 alin.(2) lit.e) din Codul administrativ, de declarare a recursului inadmisibil.

Conform art.24 alin.(1) din Codul administrativ, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți.

Buna-credință prezumă că partea este obligată să respecte termenele prevăzute de lege, astfel că nerespectarea acestora atrage drept consecință decăderea părții din dreptul de a mai exercita această cale de atac.

Din cele constatate rezultă că, neprezentarea motivării recursului se datorează în exclusivitate comportamentului pasiv a lui Cimpoieș Serghei care trebuia să dea dovadă de responsabilitate și atitudine activă, folosindu-se cu bună-credință de drepturile și obligațiile sale procedurale.

Or, admiterea spre examinare a unui recurs nemotivat poate duce la încălcarea principiului securității raporturilor juridice garantat de art.6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Imperioase speței sunt și dezideratele statuate de CtEDO în cauza *Ponomaryov c. Ucrainei*, conform cărora, deși, în speță nu este vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces după un interval considerabil de timp prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen după o perioadă îndelungată și pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac. În acest caz Înalta Curte a reiterat că, ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protecția drepturilor sale de acces la justiție.

În atare circumstanțe, soluția de declarare a recursului depus de Cimpoieș Serghei drept inadmisibil, este compatibilă cu respectarea prevederilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea recursului ar leza principiul securității raporturilor juridice.

Din considerentele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a înceta procedura în recurs intentată la recursul depus de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei, iar recursul depus de Cimpoieș Serghei de-l declara inadmisibil în temeiul art.246 alin.(2) lit.e) din Codul administrativ.

În conformitate cu art.193, art.195, art.230, art.246 alin.(2) lit.e) din Codul

administrativ, în coroborare cu art.443 din Codul de procedură civilă, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se încetează procedura de recurs intentată la cererea de recurs depusă de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei împotriva hotărârii din 29 martie 2023 a Curții de Apel Comrat.

Se declară inadmisibil recursul depus de Cimpoeș Serghei, candidat la funcția de Guvernator (Bașkan) al Găgăuziei.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Mariana Pitic

Aliona Miron